



De jeugd van...

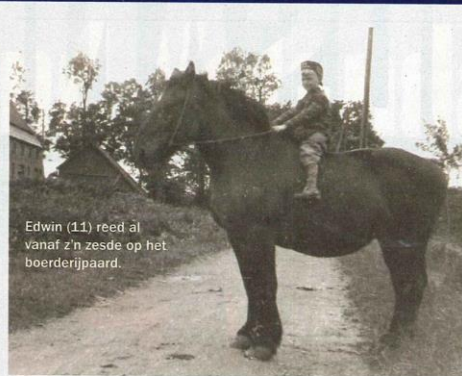
EDWIN RUTTEN

In de rubriek De Jeugd Van... gaat Weekend elke week met een Bekende Nederlander terug naar zijn of haar jeugd. Deze week bladeren we door het fotoalbum van Edwin Rutten (71). Zijn prilste jeugd bracht hij door op het Groningse platteland, waar hij veel opstak van het boerenleven. Na de lagere school ging hij naar het Vossius Gymnasium. Daar begon Edwin een bandje. Als zanger en drummer van de band brak hij door met het plaatje 'Swingin' Swayers'.

DOOR WIJA OBERMAN

Edwin Rutten zag het levenslicht in het academisch ziekenhuis in Groningen op 11 januari 1943. Het was oorlogstijd en zijn ouders, Gerard Rutten en Anja Galis, waren naar Groningen getrokken wegens voedseltekorten in het Westen. Zij hadden al een dochtertje, Anja,

'Ik ging al op mijn 7^{de} alben met de trein naar Groningen'



Edwin (11) reed al vanaf z'n zesde op het boerderijpaard.

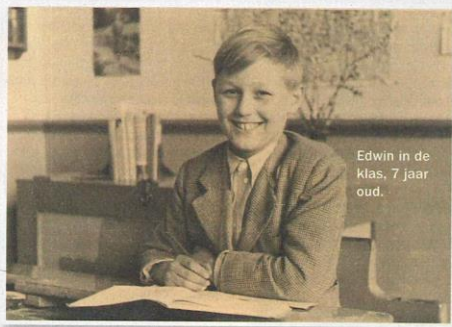


Edwin als tiener.

dat drieënhalf jaar was. Edwin: 'In Groningen ontmoeten mijn ouders mensen die een boerderij hadden. Ik ging daar regelmatig naartoe en zat al vanaf mijn zesde op een paard. Na de oorlog verhuisden we



naar de Brediusweg in Bussum, maar elke zomer logeerde ik op de boerderij, zo ongeveer tot mijn dertiende. Het was daar fantastisch en ik had helemaal geen heimwee. Toen ik een jaar of zeven was, mocht ik voor het eerst



Edwin in de klas, 7 jaar oud.

alleen met de trein. Mijn ouders brachten me weg en vroegen aan de conducteur: 'Houdt u een oogje in het zeil?' En zo boemelde ik naar Groningen, waar ik door de boerenzoon werd opgehaald. Ik hielp met van alles, ik bracht bijvoorbeeld de paarden naar de wei. De boerenzoon was best streng en zei dan: 'Als je erat valt, mag je er nooit meer op!' Heel begrijpelijk, want hij was verantwoordelijk voor mij. Hij leerde mij ook dat je nooit te dicht achter een paard langs moet lopen. De boerderij was in die tijd overigens nog best feodaal, met een herenboer, het landvolk en

de arbeiders. Ik heb de tijd op de boerderij achteraf als heel vormend ervaren, je leert dat er meer mensen zijn dan het kringetje waarin je je beweegt.

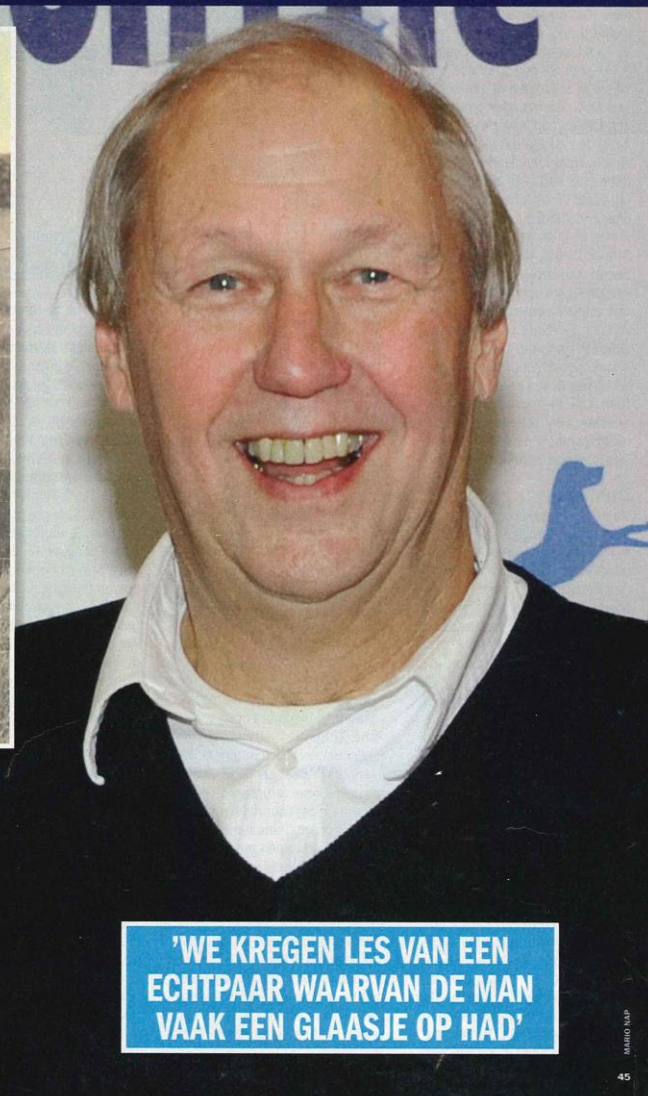
We verhuisden naar Loosdrecht en daar kreeg ik op de kleuterschool een heel leuke juf op wie ik smoorverliefd werd. Toen ik niet meer bij haar in de klas zat, huilde ik 's nachts tranen met tuiten omdat ik mijn juf zo miste. Hoe diep emoties op jonge leeftijd kunnen zijn! Mijn moeder merkte mijn gemis op en samen brachten we de juf op de fiets een doos chocolade.'

Kinderleed

In Loosdrecht zat Edwin op twee verschillende lagere scholen. 'De eerste school bestond uit slechts twee kamers, de laagste drie klassen zaten in de ene kamer en de hoogste drie in de andere kamer, met een schuifdeur ertussen. We kregen les van een echtpaar waarvan de man vaak een glaasje op had. Ik heb niet het idee dat ik daar veel geleerd heb. Op de tweede school stelde het onderwijzer ook al niet veel voor. Later verhuisden we naar de Van Eeghenstraat in Amsterdam en daar kwam ik in de



Edwin (2) met zijn moeder.



'WE KREGEN LES VAN EEN ECHTPAAR WAARVAN DE MAN VAAK EEN GLAASJE OP HAD'

derde klas, op de Dufayschool in de Lairessestraat. Op mijn vorige scholen had ik niet goed leren schrijven en ik kreeg dan ook een vier op mijn rapport. Mijn vader reageerde er heel geestig op: 'Ga maar naar je juf en zeg haar maar: 'De schrijfma-chines zijn niet voor niets uitgevonden, ik neem later gewoon een secretaresse.' Ik zei dat in al mijn argeloosheid inderdaad tegen mijn juf, die mijn uitspraak waarschijnlijk niet zo erg op prijs stelde, haha. Op de Dufayschool had ik het idee dat iedereen knapper was dan ik, hoewel dat niet het geval was. Ik

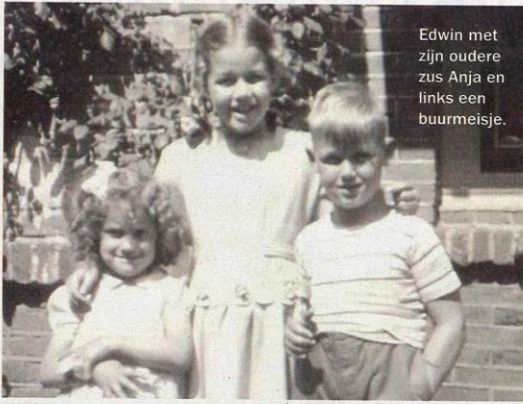
'Mijn ouders vonden eerlijkheid belangrijker dan op tijd naar bed'

kon ook best wel meekomen, maar voelde me niet op mijn gemak. In de zesde klas deed ik mee aan een toneelstukje. Dat vond ik heel leuk. Mijn creativiteit werd gestimuleerd door mijn vader, die zelf de kunstacademie had gedaan. Ik herinner mij nog goed hoe hij zat te schilderen of met een gekromde rug verhalen typte. Hij zei altijd tegen mij: 'Als je een talent hebt, dan mag je dat niet laten liggen. Want menigeen zou willen dat hij het had.' Zijn beroep was regisseur en ondanks de moeilijke omstandigheden heeft hij na de oorlog een film gemaakt, *Sterren Stralen Overal*, waarin ik op mijn tiende mijn debuut maakte.

Van de lagere school herinner ik mij een schaatswedstrijd die plaatsvond op de Pieter Lastmankade. Iedereen had noren, maar ik had houten schaatsen. Desondanks schaatste ik een prima wedstrijd. Toen ik bij de finish arriveerde, was er echter een flinke tegenvaller: de melkbus met chocolademelk was leeg. Dat was echt kinderleed!

Drummen

Na de lagere school ging de jonge Rutten naar het Vossius Gymnasium. 'Dat kwam eigenlijk doordat mijn moeder de bovenmeester wist te overtuigen dat ik daar naartoe moest. Ik kon volgens haar beter beginnen op een hoger niveau en, als dat niet lukte, terug naar een lager niveau dan andersom. Dat had ze goed gezien. In de eerste klas van het Vossius Gymnasium legde de leraar oude talen een keer iets uit bij Latijn. Ik stak mijn vinger op en vroeg: 'Wat is het verschil tussen een klinker en een medeklinker?' Om mij heen werd er toen enorm gelachen, want zij hadden dat op de lagere school natuurlijk wél geleerd. Ik begreep niet goed waarom er gelachen werd, maar ik dacht wel: ik vraag maar niets meer. Gelukkig ging het daarna veel beter op school. Vanaf de tweede klas deed ik school er eigenlijk een beetje bij. Ik was veertien jaar en had toen een bandje, Edwin Rutten and the Gold Cast Combo, met mijn klasgenoot en vriend Rogier van Otterloo en een andere vriend, René Holdert.



Edwin met zijn oudere zus Anja en links een buurmeisje.



Edwin (16) met een duif op het balkon.

Rogier speelde piano, René bas en ik deed slagwerk. Dat was eigenlijk toevallig zo gelopen. Rogier wilde een band formeren na de zomervakantie in de eerste klas. Toen René terug was van vakantie vroeg Rogier hem: 'Welk instrument wil je spelen?' 'Bas', zei René. Omdat ik pas na René terugkeerde van vakantie bleef voor mij het slagwerk over. Zo is het drummen begonnen. Naast het drummen zong ik ook. Ik vond zingen heel leuk, daar had ik altijd al wat mee. Ik oefende eerst op Rogier's drumstel in de kelder van zijn huis en later thuis op mijn eigen tweedehands drumstel. Vanwege het lawaai waren de buren boos op mijn ouders. Gek genoeg niet op mij, terwijl ik toch degene was die lawaai maakte, maar ze zeiden mij heel aardig goedendag. Met de band traden we drie keer

per week op bij feesten en partijen, en ook bij het Leger des Heils. We speelden jazznummers. Toen we een keer ergens optraden, hoorde de zanger Frans van Schaik, bekend van het lied *Ketelbinkie*, ons spelen. Hij gaf dat door aan iemand van een platenmaatschappij die kwam luisteren. We mochten van die maatschappij toen ons eerste plaatje maken, *Swingin' Swayers*. Voor dat plaatje kwam er nog een vierde jongen bij, Costa Tchaoussoglou. Hij drumde en ik zong. Met de band kwamen we ook op televisie, in het programma *Pas Geperst* met componist en orkestleider Pi Scheffer. De dirigent van het Metropole Orkest, Dolf van der Linden, hoorde het plaatje en ik mocht optreden met het orkest. Toen is het balletje gaan rollen. Op de middelbare school deed ik ook veel aan toneel. In de derde klas kreeg ik de rol van *Petruchio* in *De Getemde Feeks*. Dat gaf nog geweldig scheve gezichten bij jongens uit de vijfde, die *Petruchio* ook hadden willen spelen. Ze konden het niet hebben dat een jongen uit een lagere klas de hoofdrol kreeg. Mijn tegenspeelster was Tamar de Vries, die Katherina speelde. Er was behoorlijk wat chemie tussen ons. Maar mijn eerste echt grote liefde Els Ingeborg ontmoette ik toen ik een keer met mijn bandje op ons schoolfeest speelde. Ik raakte met haar in gesprek en zij werd mijn vriendinnetje. Dat was zo'n leuke tijd.'

Zak geld

Edwin werd opgevoed met algemene normen en waarden. 'Het ging erom dat je eerlijk was en je verantwoordelijkheid nam. Dat was belangrijker dan dat je precies op tijd naar bed moest. Aan het einde van de vierde klas had ik vier vieren en twee vijven op mijn rapport. Mijn moeder vroeg mij wat ik eraan dacht te doen. 'Nou, wegwerken', antwoordde ik. Ze zei: 'Dan zal ik je drumstel maar niet opbergen, want dat zal je dan nog hard genoeg nodig hebben om het leven nog een beetje fleur te geven.' Ik vond dat zo tof dat ik besloot goed te gaan werken. Ik ging toen met een taak over naar de vijfde. Op de dag van mijn eindexamen kreeg ik een uitnodiging om voor een festival met de band naar Finland te gaan. Op de terugweg kwamen we langs Stockholm. Ik wilde daar blijven omdat ik wist dat er fantastische jazz werd gemaakt. De andere bandleden reisden door naar huis. Ik zocht op waar het radiostation was en ging daarheen. Ik informeerde bij de receptionist en hij riep een producer erbij. Ik zong een paar liedjes a capella voor hem. De volgende dag had hij een kwintet opgetrommeld waarmee ik jazzliedjes opnam. Ongevraagd kreeg ik daar een zak geld voor, waarna ik weer naar huis ging. Dat avontuur gaf mij een heerlijk gevoel van vrijheid. Ik haal mijn inspiratie tot het schrijven van verhalen nog steeds uit mijn jeugdervaringen. Ik probeer mij dan te herinneren wanneer ik boos was, verliefd of verdrietig en hoe dat voelde. De ervaringen uit jeugd grijpen enorm in in je leven, volwassenen moeten dat heel serieus nemen.'

EDWIN RUTTEN HOREN EN ZIEN?

Muziekwijzer, Radio 4, Omroep MAX, 14.00-16.00; Jazz in the Morning, Radio 6, Omroep MAX, zondag 07.00-10.00; Grachtenfestival Amsterdam, première van *De Hemelbuik*, verteller en schrijver met *Trio Burlesco*, 16 augustus; Zeister Muziekdagen, familieconcert Mozart, *Je Zal Maar Een Wonderkind Zijn*, met *Camerata Piccola*, 24 augustus.